אגרות הראי"ה - כרך ב' - אגרת שפה

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ג אלול תרע"א
נמען: הרב הראשי של צרפת, ר' אלפרד לוי

פקידות יק"א לוחצת על איכרי עקרון (מזכרת בתיה), אנשים ישרים ועובדים קשה, לחתום על חוזה קשה: ריבית, שלילת זכויות של משפחות שראשן נפטר, ועוד. הברון לא תבע מהם קודם את הקרן עד שתהיה להם פרנסה. הרב קוק מבקש מהרב לוי לדבר עם הברון ועם הפקידות כדי להקל.

עיקרי הדברים

- החוזה הקשה לאיכרי עקרון.
- ריבית ושלילת זכויות.
- בקשת התערבות אצל הברון.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] והוא אינו חלק מלשון האגרת.

ב"ה[1], כ"ג אלול תרע"א[2].

להדרת כבוד אדם המעלה, הרב הגאון הגדול בישראל ובאדם, מר א, לוי [הרב אלפרד לוי, הרב הראשי של צרפת] שליט"א[3], רב הכולל למדינת צרפת יצ"ו[4].

הנני נאלץ בזה לבא במכתבי אל הדרת כתר"ה[5], בנוגע לאחינו האכרים היושבים בכפר עקרון, היא "מזכרת בתיה" מיסוד כבוד הברון הנדיב מר עדמונד רוטשילד שיחי'[6], שהם אנשים ישרים ופשוטים, אכרים טובים במלא המובן, עובדים חרוצים, אוהבים את הארץ ואת עמלה, וזה רבות בשנים, אשר השליכו משכנותיהם בחוץ לארץ ובאו לחסות בכנפי נדיבות כבוד הברון. ואם כי מסבות צדדיות, מצד עול הממשלה במסים וחוב העשור [מס "המעשר" העות'מאני על התוצרת החקלאית] העולה לסך גדול מאד המיגע את האכרים, אינם יכולים עם כל עמלם להיות ברחבה, הנם שמחים בחלקם, שהם יושבים על אדמת הקודש, ומפתחים ומשדדים אותה.

והנה באלו הימים החלה פקידות יק"א[7] [חברת ההתיישבות היהודית (JCA), שקיבלה מן הברון רוטשילד את ניהול מושבותיו] ללחוץ אותם מאד, בהכריחה אותם לחתום על חוזה שיש בו תנאים קשים להם מאד מאד, שלא יוכלו לחיות בהם, והדבר עומד במצב קשה מאד. רחמי כל איש בעל רגש מוכרחים לפול על האכרים העניים והתמימים הללו, אשר פתאום הוקפו בהמון חוקים כבדים מנשא, נוסף על עול הזר המוטל עליהם.

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 תרע"א - השנה תרע"א (1910/1911)
3 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
4 יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
5 כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו
6 שיחי' - שיחיו
7 יק"א - יק"א (חברת ההתיישבות היהודית)

בצר להם פנו אלי, שאהי'[8] להם למליץ יושר. ובאשר באמת ידעתי את ענים, וכמה שהוא נמנע מהם להכנס, במצבם החלש כעת, בעול חיובים כאלה, אשר מלפנים לא ידעום. כי גם עיקר הקרן לא תבע מהם כבוד הברון, כי אם כאשר יבא חשבון שיש להם די סיפוק פרנסתם, כדרך חיי האכר, וק"ו[9] שאין ביכלתם לזקוף עליהם תנאים של רבית, (לבד האיסור מצד התורה), ושלילת זכויות של משפחה שנשארה בלא עובד, ע"י[10] סבת מות ראש המשפחה, וכיוצא בזה. אבקש בזה את הדרת כבוד גאון מר נ"י[11], שיהיו דבריו הנכבדים עם כבוד הדרת הברון ועם ראשי הפקידות, להמתיק את חומר הדין מעל האכרים האומללים, ולתן להם אפשרות להתמיד בעבודתם, לשכלל את אדמת הקודש בעמל נפשם.

בתקותי, שישים כתר"ה מקום לדברי, ויואל לכבדנו בתשובתו הרוממה, הנני חותם בברכת השנים כנה"ר[12],.

הק אברהם יצחק ה"ק

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

8 שאהי' - שאהיה

9 וק"ו - וקל וחומר

10 ע"י - על ידי

11 נ"י - נרו יאיר

12 כנה"ר - כנפשו הרמה